

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: mrg. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 19840 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun mandag kl. 3—4.

INNHold: Helgener og syndere — Den voksende innflytelse av de pavelige rundskrivelser — Franske kvinner under verdenskrigen — Om religion og oppdragelse — Forfølgelse i Irland - og en protest — Mariakirken i gamle Oslo — Tilbake til Frankrike — Spørsmål og svar — Herhjemme — og derute.

Helgener og syndere.

Det skjer ikke så helt sjelden at konvertitter i sin første ideelle begeistring får et ikke så ganske lite sjokk når de opdager det menneskelige i Kirken: at der finnes syndere iblandt katolikkene også. Selvfølgelig har de rent teoretisk vært forberedt på dette — men allikevel: praktisk talt har de idealisert hver eneste katolikk og ventet å finne ham eller henne noe nær uten plett og rynke. Oppvåkningen til den jordbundne virkelighet kan være alt annet enn behagelig, enten den så skjer etter at man er blitt optatt i Kirken eller mens man ennå veier for og imot. Man ser en mindre tiltalende side hos en eller annen katolikk — man hører om ting som skjer i katolske land og kan ikke få dem til å stemme med den katolske Kirkes ophøiede lære. Og så drar de frem på rad og rekke alle de beskyldninger man har hørt og lest om mot katolisismen — både de fra lengst forsvunne tider og de siste års «skandaler». De tuter konvertitten og den som ennå bare står nølende på Kirkens terskel ørene så fulle, at man skremmes og mens den siste slipper lykken ut av hendene fordi han ikke orker knuse skallet omkring kjernen, så blir den første fariseeren lik i sin innstilling: «Er det den Kirke som har hevdet at den er hellig? Jeg takker dig, min Gud, at jeg ikke er som disse som er med mig her i templet!»

Men samtidig arbeider biskoper, prester og lægfolk full av tro og håp og kjærlighet videre — rødmende av skam og full av sorg over sin brors synd, men ydmykt erkjennende: kanhende vilde jeg synke like dypt om de samme fristelser kom til mig i en svak stund.

Men la oss nu med konvertitten og med den som ennå kun er søkende betrakte Kirkens forhold til sine barn, hvad enten de er helgener eller bare stakkels syndere,

Hellighet preger Kirken som samfund — og syndefrihet er det ideal som Kirken viser sine barn når den ved dåpen har befriet dem for arvesyndens forbannelse. Til hjelp skjenker den sjelene den hellige Eukaristi og Kristus ber som fordom i nadversalen at han ikke må miste en eneste av dem som Faderen har gitt ham. Ti Kristus vil at vi skal være hellige som hans himmelske Fader er hellig og han vet at mange av Kirkens barn ærlig streber etter å nå dette ideal så de i allfall ikke krenker Gud med noen s v æ r synd. Men de øvrige som ikke er våknet til å erkjenne livets mening som værende i denne streben? Ja, de bærer sin skatt i et skropelig lerkar og intet under om de snubler på livets vanskelige vei.

Men finner Kirken, denne hellige Kirke, sig da i å ha slike syndere iblandt sig?

Ja — ti dens gjerning er å fortsette Kristi virke, og Kristus kom for å frelse syndere. Det gjorde han ved å ferdes iblandt dem. Hans kjærlighet var alltid rede og enn ikke synden kunde slukke dens lys eller kjøle dens flamme. Kirken er Kristi mystiske legem dvelende hos oss — og enn ikke synden i sig selv avskjærer oss fra dens kjærlighet. Dødsyndene dreper den helliggjørende nåde i vår sjel, men ikke derfor alltid tro og håp — den gjør et menneske til en visnen gren på vinstokken, men hugger ikke all forbindelse over. Den visne gren kan atter bli frisk — men faren er der stadig for at den skal knekke av og kastes i ilden. Hvor syndefull et barn av Kirken enn kan være, så håper den at den til sist vil seire i barnets sinn ved sin kraft. Den håper, skjont den vet at det kan hende at det håp aldri blir opfylt. Så må den være glad om den kan gi et sådant barn de siste sakramenter og vinne det tilbake om enn først like før det dør — om den kan stå ved barnets sis-

te leie og be om Guds barmhjertighet for sjelen som skal fare — ikke fordi den er fri for synd og skyld, men fordi den har bevart troen eller fått den tilbake etter å ha tapt den. Ti troens fornektelse er det eneste som river løs fra Kirkens samfund. Men selv ikke det er ugjenkallelig. Der blir glede i himlen når den frafalne vender tilbake — som når enhver annen synder gjør bot.

Nei — Kirken omfatter nok også syndere. Det må vi være klar over så at det ikke skal gå oss som den kjetterske sekt som oppstillet den lære at Kirken utelukkende består av helgener, idet de fremstillet Kirken som et usynlig rike kun befolket med de sjeler som var fylt med nåden. Men med St. Augustin i spissen gikk alle Kirkens fedre imot dette som noe ganske uhørt og stridende mot Skriftens klare lære og århundrers praksis. Ti har ikke Frelseren selv sagt at himmerike, hans Kirke her på jorden, er lik en mark på hvilken klinten og hveten skal få vokse sammen til høstens dag? Har han ikke sammenlignet den med ti jomfruer av hvilke de fem var kloke og de fem uforstandige? For hvem har Kristus innstiftet botens sakrament om ikke for de syndere han visste alltid vilde finnes i hans Kirke? Og St. Paulus som elsket sin Herre så høyt og var så fortrolig med hans sinnelag — hvor mange steder i sine brever taler ikke han om synderne innenfor Kirken?

Men den klareste av alle uttalelser har vi dog i lignelsen om garnet som kastes i havet og opsamlar all slags fisk, de gode med de slette. De slette

kastes ut, sies der ganske visst, men det er englene på dommens dag som skal gjøre det.

Kristus tálte en Judas mellom sine apostler — og vi skulde undre oss over at vi siden fant syndere i Kirken? Og når Guds sønn til grunnvoll for sin Kirke kunde bruke en mann som var så svak og skrøpelig at han fornøktet sin Herre, ikke bare en, men hele tre ganger — skal vi så føle anstøt eller ta forargelse av forvillede og bortkomne får? Kirken er aldri så glad som når den ser sine barn komme tilbake og be om nåde og tilgivelse. Og vi bør huske at dette skal være vår innstilling som medlem av samme Kirke. Klinten vil i sin tid bli skilt fra hveten og bukkene fra fårene og i det himmelske Jerusalem blir det ikke plass for synd — men timen er ikke inne ennu. Alt er ennu ikke satt på sin rette plass — og helgener og syndere må ennu knele side ved side.

La oss arbeide på at vi ikke forarges om vi ser Kirkens barn blandt dem som faller — skulde enn dette fall bli som Lucifers, som stjernenes fall fra himlen. Så lenge vi og våre trosfeller er medlemmer av den stridende Kirke på jorden har vi alle i vår frie vilje den skjebnesvangre makt å kunne synde — og mange motstår ikke det onde. Kristus selv har advart oss og sagt at forargelsene vil komme — men den som er advart er også vernet. La oss prise og takke Gud hvis det ikke er fra oss forargelsen kommer! La oss be og arbeide i, med og for vår Kirke uten dom ennsi fordømmelse av andre.

Den voksende innflytelse av de pavelige rundskrivelser.

Stille og rolig, men med uimotståelig kraft bærer pave Pius XI's sosiale rundskrivelse «Quadragesimo anno»s idéer sig frem — som bekjent er jo Østerrikes forfatning helt orientert i retning av dens prinsipper. Men dette land er ikke mer det eneste hvor de ledende menn har arbeidet på å sette sig helt inn i rundskrivelsenes store tanker og deres konsekvenser. I «Revue des Vivants» har Bertrand de Jouvenel et intervju med den belgiske ministerpresident Paul van Zeeland, som han har forelagt spørsmålet: om ministerpresidenten tror at kapitalismens rolle snart er utspilt og man derfor langsomt og forsiktig må erstatte den med socialismen — eller om han mener at man bør gå over til en planøkonomi med et visst spillerum for det private initiativ og den innbyrdes konkurranse, dog under kontroll, så ingen av disse to faktorer bringer det felles beste i fare.

På disse spørsmål svarte den unge fører som i den korte tid han har sittet ved statsroret har forstått å få et utmerket politisk samarbeide istand

mellom katolikker, liberale og sosialister, med megen åpenhjertighet: «Jeg har fulgt de retningslinjer som de to store pavelige rundskrivelser av 1891 og 1931 har trukket op. Det er vel verd å bemerke at disse to gjensidig utfyller hverandre, idet den første biskjeftiger sig med de sosiale spørsmål, den annen med de økonomiske. Etter de mellemliggende firti år har man kunnet konstatere at det økonomiske samfundsarbeid må tjene det sosiale fremskritt».

For kort tid siden avholdt Belgiens arbeidsgivere og ingeniører en social kongress hvor også ministerpresident van Zeeland var tilstede. Emnet som skulde drøftes var «avproletariseringen» — nettopp ett av de spørsmål som «Quadragesimo anno» vier spesiell oppmerksomhet. Det innledende foredrag klarla grensene for det omfangsrike emne samt redegjorde for prolektarbeidens viktigste moralske og materielle krav. Det konkluderte i et positivt forslag om spørsmålets løsning ut fra den pavelige rundskrivelse. Derpå sattes de enkelte program-

poster under en grundig og saklig diskusjon, idet man gjennomgikk lønsspørsmålet, socialforsikringen, fagforeningene m. m.

Til sist talte kongressens dirigent fabrikkeier Theunis om den katolske arbeidsgivers oppgave og hans ansvar overfor det moderne livs tendens til avkristning, hvilket ansvar jo var så meget desto større fordi han jo av forsynet var stillet på en plass hvor han måtte foregå andre med et godt eksempel i nestekjærlighetens ånd.

I tilslutning til disse ord uttalte ministerpresident van Zeeland bl. a. følgende: «Fordi dere er katolikker blir denne oppgave betydelig lettere. Ti for dere såvel som for mig finnes der kun et prinsipp, en retningslinje som dekker alle rettfærdige krav og det er det prinsipp og den retning som rundskrivelsene angir. Det er alle katolske organisasjoners plikt å utforme en plan hvorefter dette kan realiseres — således som regjeringen for sitt vedkommende allerede i lengre tid har gjort. De katolske arbeidsgivere må understøtte regjeringen i dens arbeid på å oppstille nye lønnsstarifer etter en helt rettfærdig målestokk. Etter alt det jeg har hørt på dette stevne er jeg av den formening, at flere av eders tanker er modne til å settes ut i livet. Vi skal hjelpe til med dette derom kan dere være

overbevist. Også privat går jeg inn for dette som deres kollega».

Også den store institusjon «Det internasjonale arbeidskontor» arbeider etter «Quadragesimo anno»s linje, hvilket fremgår av dets årsberetning, som utgis av direktør Harold Butler og hvori det heter at i de land hvor en stor prosentdel av kjøpekraften representeres av arbeidernes lønninger, er samfundsøkonomiens blomstring helt avhengig av arbeiderstandens kår. Også eksporten kan kun stille sig gunstig når de forskjellige nasjoner har en utviklet kjøpekraft hvilket viser at en tilfredsstillende og rettfærdig arbeidslønn er et spørsmål av internasjonal interesse. Dette stemmer jo helt overens med «Quadragesimo anno»s ord.

Også Gil Robles, føreren for den sociale katolisisme i Spanien, har overfor en representant for «Revue des Deux Mondes» nylig uttalt: «Vi er et parti som bygger på katolske prinsipper og ser det som vår oppgave å realisere disse prinsipper i det daglige liv».

Når man erindrer den relative likegyldighet hvormed verden i 1891 mottok pave Leo XIII's store sociale rundskrivelse «Rerum novarum» er det påfallende å se den forandring som er skjedd siden da i menneskenes innstilling.

Franske kvinner under verdenskrigen.

Av Valborg de Navacelle.

Vi har her ved den glede å bringe en artikkel av md. de Navacelle — en gripende fredspreken i all sin nøkternhet og derfor særlig aktuell i denne tid.

Da krigen utbrøt — ganske uventet for det franske folk — var feriene begynt, og man var allerede reist eller i ferd med å reise til alle kanter, da plutselig alt blev stanset. — Innen 24 timer måtte mennene avsted og hjemmene blev tomme. Men kvinnene vendte sig modig til de nye krav og ansvar, og viste sig oppgaven voksen.

Ingen støi, ingen klage, ingen påtatt begeistring, men i alle samfundsklasser løftedes den edle tradisjon av stille mot og opofrelse som kan se ut til å slumre når intet gjelder, men våkner bestemt og energisk i trengselstider. — Man hørte en arbeidskone si: «Jeg har kun én sønn, men han må reise». — En gammel fattig mor, hvis sønn var hennes støtte, så sin kjekke gutt ride ut av kasernen, til fronten: «Gjør du bare din plikt, det er alt hvad jeg ber dig om». Han hilste, hun kvalte sine tårer for å smile til ham en gang til.

Da fienden ved Marne, truet Paris, flyktet mange og regjeringen reiste til Bordeaux. Paris' utseende var uforglemmelig: der hersket en stillhet, en verdighet, en aldeles beundringsverdige rolig aktivitet. Sant å si var mange årsaker til støi forsvunnet, bussene førte proviant

til fronten, hestene stakkar var nok også ved fronten, gatene var oplyste med få og blendede lys. Alt var mørkt, kanonene høstes nærmere og nærmere, og luftskibene begynte å komme.

Straks satte alle sig i bevegelse for å være til nytte, og feltet var uendelig.

Fru Berthaulat f. eks. opprettet i Le Bourget, et jernbaneknutepunkt, en første cantine¹⁾, hele stasjonen blev til en stor restaurant med bord og benker, og damer serverte dag og natt en 6000 måltider i døgnet til forbireisende soldater. Snart fikk hun istand cantiner overalt; i Aubervilliers passerte bare i de første måneder 400000 mann — og i 5 år vedlikeholdt damene frivillig denne tjeneste. Så opprettet fru Berthaulat 17 ambulante vogner, som uavlatelig førte niste til fronten. M. og madame Bayard stiftet «Det grønne kors», som skaffet soldater alt hvad de kunde behøve av næringsmidler og annet. Bare på stasjonen Montparnasse i Paris blev over en million militære opvartet dag og natt av damer, som utrettelig sørget for deres bespisning og litt velvære. Snart blev også 500 synanstalter satt i gang for arbeidsløse kvinner, da man trengte flere og flere ting for fronten, for hospitaler o. s. v. Hos St. Vincents-søstrene hjalp også fattige barn med å sy skjorter for soldatene.

Gjensidige

Norges eldste livsforsikrings- og livrenteselskap

Stiftet 1847.

1) Marketenteri.

Når en skjorte var ferdig, stakk syersken i lommen på den en liten lapp papir, som lød således f. eks.: «Kjære lille soldat som strever derute, tenk på den lille syerske, som har tenkt på dig med hvert sting. Kom snart igjen med seiren! Gud bevare dig!»

Snart blev det meget vanskelig å få varer, ull f. eks. Den beste kom fra Skottland. Den blev nok sendt, men hvor mange skib kom aldri frem — torpederte — sunkne —. Så blev man opfinnsom, man benyttet hvad man hadde i hjemmene — tykke, gode gardiner blev til varme vester med strikkede ermer, og manifoldige lommer. Så var det Røde Kors. Grevinne d'Hausenville hadde stiftet det første i 1864, og siden blev der opprettet 800 hospitaler, 1500 hjelpehospitaler, for det meste i private slotter, og 180 000 utdannede sykepleiersker blev sendt ut. Gamle og unge forlot de sine hjem for å dra til utlandets ambulanser, Saloniki, Rumenia, o. s.v., og til frontens redsler. Mange kom aldri tilbake, drepte som soldater på sin post, andre døde av overanstrengelse og smittsomme sykdommer ved de sykes leie. En god hjelp var det da man forandret de tunge kanalbåter til nogenlunde komfortable ambulanser. Det var meget bedre for de sårede, som med en kran blev heist ned i rummene, at de der straks kunde bli behandlet av læge, og under transporten gli sakte på vannet, stedenfor å ristes på de elendige veier, som ofte knapt kunde kalles en vei.

Så fant man på å bli *Marraine de Guerre*, det vil si, man adopterte en ensom soldat, skrev til ham, hjalp ham, sparte og arbeidet for å kunne sende til ham — til fronten eller til fengslet — alt hvad man kunde finne på, smør, chokolade, tobakk, strikkede ting. Man tok sig av ham, når han hadde permisjon. Utrolig hvad dette har inspirert av opofrelse og selvfornektelse, ti hjertene var ofte rikere enn pengene. Selv barn blev, da de også vilde ha sin «pöllu», ofte lenger i arbeidsstedene om aftenen for å tjene litt mere og kunde sende litt mere.

Efter behovet fulgte den ene stiftelse efter den annen. Fru Daniel Lesneur (författerinnen) opprettet allerede den 10. august 1914 Hjelpen til soldatenes koner, og bare i det første år gav damer, som ofte selv bar maten til de syke, 700 000 gratis måltider og 10 000 klædningsstykker. Hjelp til barn hvis fedre var drept i krigen, Hjelp til foreldreløse barn, hjelp til de flyktninger som strømmet inn fra Belgien og Nord-Frankrike. Man kan umulig forestille sig elendigheten hos den arme, vettskremte befolkning som rømte fra de grusomheter som især i begynnelsen fant sted. Oldinger falt om av overanstrengelse og nød, gråtende barn, mødre med spebarn, født på veien eller i en kjeller under granatens larm. Snart blev kasernene overfylte av disse, men da åpnet private folk sine hjem og søkte på alle måter å lindre den grenseløse smerte hos dem som hadde mistet alt.

Så blev en annen stiftelse påkrevet: å se å få vite hvad der var blitt av disse flyktningers pårørende og av forsvunne, sårede, fangne; hjemmene var brent, landsbyene ødelagt, det var grusomt å være i uvidenhet. Da opprettet damer et byrå for undersøkelser som gav et kolossalt arbeide. Spørsmål strømmet inn fra alle kanter, daglig var der å ordne, notere, sette i orden på tabellen en 1500 brev. Bare i det første år kom 600 000 forespørsler. Man

måtte skrive til alle provinser, i Sverige, i Tyskland, England, Holland, skrive i aviser, øpsette plakater på stasjonene, hvor de ofte tilfeldigvis blev lest av folk, som kunde gi opplysninger. 60 000 familier blev således hjulpet, og med hvilken overstrømmende takknemlighet skrev de: «Takket være Dem, har jeg funnet igjen min kone, mine barn — fått vite at min gamle mor lever» o.s.v.

Så kom Hjelpen til fangene, som blev til en storartet organisasjon som regelmessig sendte pakker med niste, varme klær, bøker, til de stakkars fanger. Fattige familier gav sine pårørendes adresser, og pakker blev sendt og holdt nok mange i live. Man skulde se de store haller fylt med kasser og pakker like til taket, sendt avsted daglig og alltid fornyet. Dernæst Hjelpen til officersruer, som var blitt enker, og altfor ofte fattige enker med mange barn. Velstående damer samlet sig for å komme disse til hjelp med arbeide å utføre hjemme, med skoler for barna, privat undervisning o.s.v. Man kan umulig nevne alt.

Paris og storbyenes utseende var eiendommelig. I kaféer, restauranter, banker, postvesen, trikker var der næsten bare kvinner. Merkverdig fort har de alle satt sig inn i de forskjellige arbeider, og de er ivrige, ofte trette, men med en slags hellig følelse av at de også, som deres menn, arbeider for fedrelandet. 11 000 kvinner tar mannens plass i postvesenet, 12 000 kvinner tar fatt på skolene, blandt dem unge piker på 17 år, som greier å styre klasser på 30 a 40 gutter i 14—16 års alderen over all forventning godt. I bankene var der næsten ingen menn igjen — kvinnene kommer. Meget nøie var man og mottok bare dem, som var kultiverte, arbeidssomme og med god moral. Man blev så fornøiet med kvinnes tjeneste, at f. eks. *Credit Lyonnais* efter krigen har bibeholdt helt kvinnelige avdelinger. Flere store bñfabrikker, *Renaud* f. eks., blev omdannet til å lage kanoner, granater o.s.v. Der manglet ammunisjon til å begynne med, og derfor måtte denne produksjon bli intens. Over halvannen million kvinner blev antatt til dette. De fleste var koner, enker, døtre av soldater, og man kan vite at de arbeidet iherdig, skiftevis dag og natt. For alle disse kvinner, som kom fra forstadene, opprettet straks damer billige restauranter og nogen værelser som barnehjem, hvor de unge mødre kunde komme og gi die til sine barn, og en doktor kom og inspiserte barnepleien. Da krigen varte så lenge, blev der mere og mere behov for ammunisjon, og i 1917 kom der forslag om civil mobilisering av alle menn og kvinner fra 17 til 60 år — alle skulde tjene efter evne og krefter i de nødvendige arbeider, og dette blev anledning til et stort fremskritt i kvinnes sak. De bad nemlig om, da de utførte samme arbeide som mennene, å få samme lønn for samme arbeid. Denne ganske rettferdige fordring blev som en grunnvoll for deres senere krav.

På landet, fra kl. 3 om morgenen til sent om kvelden, gjør bondekona alt arbeidet på gården — sikrer således folket den nødvendige produksjon av næringsmidler. Jo mere tiden gikk, jo trette ble de, sorgen var kommet i mangt et hjem, man visste nu ofte at mannens tomme plass var tom for bestandig, og tross tårene måtte arbeidet vedlikeholdes, kreaturene røktes, akrene såes og høstes, — det falt tyngre. Ved fronten, der hvor akrene er feiet av fiendens ild, gjemte man sig om dagen, men om

natten høstet kvinnene det som kunde være igjen på de ødelagte marker. Man så unge koner pløie, styre bedre og bedre de 6 okser, som trakk plogen. Aldri hadde man trodd dem istand til å utrette dette, men de klarte det. De kom til stasjonene med friske egg, nybakt brød, høns, frukt, blomster, kaffe, syltetøi — alt hvad de kunde finne på. Alt er gitt kjærlig, næsten høitidelig, til dem som går til lidelsen og døden for å beskytte hjemmene, og hjemmene gjør alt hvad de kan. I de kolde vinternetter går kvinnene omkring kupéene, banker på ruten: «Vil De ha varmekasser? Tepper?» De gir alt hvad de eier. I Bretagne arbeider kvinnene med den stille koncentrerte pliktfølelse som gir folket der et slags høitidelig edelt særpreg. Nogen blir fiskere, hårdt arbeide, som sårer hendene, som er tungt og farefullt, men fisk må de ha både for å spise og for å selge. Andre dyrker jorden, men der er ingen hester mere. For å slå hveten f. eks. må man få fatt i de gamle tunge redskaper — alt er vanskeligere. En gammel bestemor vil glede gutten sin om han kommer igjen! Fra daggry til kveld er hun bøiet over et stykke udyrket jord for å forstørre haven, så den kan innbringe dobbelt så meget. En annen vil hvitne hele sitt hus — huset må jo smile til gutten når han kommer hjem, og hilse ham velkommen, selv om hun ikke er der mere. En nydelig ung pike, hvis hele rikdom var hennes praktfulle hår, lar det klippe for å selge det, og kunde med de penger sende noget godt til en foreldreløs fange i Tyskland. Dette var et stort offer, fordi håret i Bretagne er ansett som en næste hellig ting, da dåbsvanet har berørt det. Man kan ikke fortelle om alle de stille offer som ingen har sett og som Gud alene vet om!

En ferje som transporterte tunge lass, vogner o.s.v., blev ført av ferjemannens kone. Andre solgte, barberte, sydde skreddersøm, ingeniørens kone passet den elektriske kraft, ingen handel blev stanset. En dag i den tid hvor man ennå kunde få kull, bestilte en dame et par sekker. «Men hvem skal bringe dem op til mig?» sa hun til den spinkle lille kone som mottok bestillingen. «Men jeg, det er bare en vanesak — kundene må jo bli betjent». — En rik mann som hadde stor tekstilfabrikk, reiste til fronten med alle sine arbeidsfolk. Han samlet deres koner og spurte dem om man skulde lukke fabrikk, eller om de vilde påta sig så vel styrelsen som arbeidet. De tok imot, og alt gikk utmerket. — En fremmed skribent som reiste i Frankrike under krigen, skrev: «Jeg er måløs av beundring over den franske kvinnes vidunderlige sjelsstyrke. Hun er over alt, hun tåler alt. Hennes vilje er koncentreret i mot og utholdenhet. Hvilken moralsk verdi i dette stille heltemot».

Blandt de kvinner som har utført et vidunderlig arbeid, må vi nevne Ordenssøstrene. Over 6 000 av dem var ved fronten. Vi er så vant til å se dem ofre stilferdig sitt liv for de små, lidende, at vi anser det som en selvfølge å finne dem på de farligste og vanskeligste felter.

I Senlis blev det store hospital som var overfylt av sårede utsatt for sprenggranater. Midt under en rasende bombardering gikk søstrene rolig mellom de sykes senger. «Å, søster, forlat oss ikke, tryglet de, «bed med oss» —

og de hvite vinger på søstrenes kapper bøiet sig medlidende over de stakler som henvendte sig til dem som hjelpeløse barn til sin mor — mange av dem blev drept.

Den franske general som blev sendt med æreslegionens kors til priorinnen, sa: «Søster, hvilken glede for oss å feste på Deres kjole, ved siden av det kors som er tegn på Deres kall — dette kors som bevis for den takknemlighet en hel hær, ja, vi kan si et helt land, nærer for Dem og alle de som har tjent de nødlidende i dette hus under de tragiske timer. Det er hele Frankrike, levende og døde, som sier Dem sin evige takk».

I Cateau var alle sykepleierskene beordret annetsteds. Der var igjen to engelske alvorlig sårede soldater og tyskerne var tett ved byen, som allerede var en ruin. En ung pike, frøken de Seiligny, er alene med de sårede — hvad skal hun gjøre? Tross et uavlatelig kuleregn går hun ut for å søke efter hvilket som helst redsktp for å frelse de to engelskmenn. Hun finner et stakkars lite esel halvt begravet under et hus. Strevsomt får hun det ut av ruine, opdager en liten vogn og seletøi. Raskt gjør hun alt i stand, fyller vognen halv med halm, kjører til soldatene, samler alle sine krefter for å få dem op i vognen, og idet de første tyskere kommer inn på den ene side av byen, tar hun eslet ved bislet og styrter avsted så fort hun kan på den annen side. De gikk 40 kilometer uten stans — så traff de en ambulans, og frøken Seilignys to sårede var frelst.

Forts. neste nr.

Om religion og opdragelse.

Av O. Thrap-Olsen.

I en artikkel «Mystikken, religionens sjel» skrev jeg den 11. september i Aftenposten, en anmeldelse over den interessante bok av J. Chevalier og D. Berueta «Sainte Therese et la Vie Mystique» (Paris 1934). Jeg vilde gjøre publikum oppmerksom på et meget aktuelt spørsmål som dessverre ennå er meget miskjent av mange mennesker, og jeg håpet at denne bok skulde bli lest og vilde vinne bifall hos mange sprogkyndige landsmenn. Hvorvidt dette ønske er gått i oppfyllelse er mig ukjent, men jeg har mottatt flere brever, hvorav nogen understreker de refleksjoner som jeg har uttalt over helgenene og mystikken — mens andre gjør innvendinger som viser mange typiske feilaktige utlegninger av askese og mystikk.

Idag vil jeg da prøve å opklare nogen av disse innvendinger og misforståelser. En av mine elskverdige lesere har gjort følgende bemerkning: «Religion er et Gudsforhold — et personlig forhold mellem mennesket og Gud, og den bærende idé i dette forhold beror ikke på mystikk, men er et realforhold til Gud». På dette vil jeg svare med å citere Albert Réville, en liberal protestantisk teolog som for en tid siden skrev følgende: «Der er ingen Religion uten en viss mystikk; for at den skal vedbli å være sund og styrkende må den beherskes av moral, ved gode

Korrespondanse - kursur

i tilskjæring og veiledning i sòm.
Skriv efter plan. Vedlegg svarporto.
Elever inntas til kurser hele året

Lady tilskjærer- og syskole

Pilestredet 31 Oslo - Telefon 10129.

gjerninger og særlig ved kjærlighet til sannheten».

Vi vet at man kan forstå Gud på to måter. Ved fornuften gjennom den skolastiske og positive teologi — mens det i mystikkens teologi er kjærligheten som stiller oss likeoverfor Gud og forener oss med ham. Disse to måter utelukker ikke hverandre og motsier ikke hverandre; de utfyller hverandre. Kirken gir dem sin anerkjennelse innen dogmatikkens grenser, og mange av kirkens doktorer var på samme tid skolastikere og mystikere, likesom St. Bernard, St. Bonaventura, St. Jean de la Croix og flere andre. Dette er godt beskrevet i Grabmann's utmerkede bok «Die Geschichte der scholastischen Methode»: «Skolastikk og mystikk har begge i sitt vesen en intellektuell karakter. Men der hvor de skolastiske spekulasjoner utvikler sig utelukkende på det intellektuelle område benytter mystikken følelsenes makt uten derfor å avstå fra sin intellektualistiske orientering».

Det er i evnen til å nærme sig Gud at alle vesener ikke er likemeget begavet av naturen og tross alle deres ønsker og anstrengelser ikke opnår den samme nåde fra Gud. Der er også flere trinn i mystikkens erfaring og hvert og ett anerkjennes og bestemmes på forskjellig måte av de mange store forfattere i mystikken, hvorav kun et lite antall utvalgte har nådd til det høyeste: «Unio Mystica».

Askese og mystikk er inderlig forbundet. Man kan si at den første er ønske om renselse fra det onde, som stammer fra vår natur, mens mystikken søker den guddommelige forbindelse.

Bønn og ettertanke som når op til den rene kontemplative beskuelse er mystikkerens vei, og Åpenbaringen og andre fenomener som ofte følger med i denne tilstand er kun tilfeller.

Til min store forbauselse skriver en av mine venner, en teolog, følgende: «Paulus var ikke mystiker — han sa «Far». Jesus lærte oss å si Far til vår Gud, det er ikke mystikk, det er et realforhold hvor vi settes i forbindelse med Gud uten spekulasjoner». Etter denne mening skulde da bønn eller «spekulasjoner» (la oss heller si ettertanke) være nokså unødvendige? — Det er uten tvil gjennom bønner at sjelen begynner å nærme sig Gud, og hvor meget er ikke Gud nettop for en mystiker en realitet! På grunn av dette er Han også dennes Far i aller høyeste grad. Paulus er uten tvil en mystiker, ikke en systematisk teolog. Selv om man gjør visse innrømmelser til de fordringsfulle exegeter, så forblir Paulus en mystiker. Les i denne anledning hans ord i brevet til Galaterne II, 20 — de er et overbevisende eksempel: «Jeg er korsfestet med Kristus, jeg lever ikke lenger selv, men Kristus lever i mig, og det liv jeg nu lever i kjødet, det lever jeg i troen på Guds sønn, som elsket mig og gav sig selv for mig». Det vidunderlige i Pauli historie er at han som aldri hadd vært sammen med Jesus og de 12 apostler og var så vantro, at han fullstendig underkastet sig Vår Herre og den så intime og personlige kjærlighet som han viste Gud efter den my-

stiske time på veien til Damaskus. Siden den gang likte Paulus alltid å kalle sig «Kristi fange».

Nu til Den Hellige Thérèse de Jésus (1515—1583). Jeg ser at flere av mine korrespondenter, tross alt, ikke kan la være å anse hennes mystikk som annet enn en rekke svevende, store sentimentale følelser — et «patologisk hjernespin» eller en mystisk opplevelse av kjærligheten — et «erotisk følelseskompleks av høist sammensatt art!» Dette er helt uriktig og uforsvarlig. Bare disse lesere ser ordet «mystikk», får de lyst til å legge bort avisen. En tilståelse som ennå en gang viser mig hvor opplysning på dette så ukjente område fremdeles er nødvendig. Som man vet har meget anerkjente kritikere nu ugjenkallelig gjendrevet de argumenter som har villet forklare mystikken som et utslag av patologiske skavanker eller på annen illesinnet måte; en litteratur som florerte især omkring 1900. Den hellige Thérèse hadde nådd op til de største høider i mystikken, og tross sin epileptiske konstitusjon, tross sin overfølsomhet og mange sykdommer — og ikke på grunn av sine sykdommer og ikke på grunn av sine sykdommer og kropslige svakheter. Mens hun lå syk blev hun medicinsk sett og på en barbarisk måte pleiet så dårlig, at det var nærmest mirakuløst at hun bare med sin egen vilje overstod alle onder og de forskjelligste vanskeligheter som skaptes av nogen av hennes skriftfedre. (Disse var som oftest langt fra på høiden med det som de burde ha vært). I alle de vanskelige situasjoner i sitt liv utfoldet Thérèse en stor virksomhet og viste megen praktisk energi, full av sund fornuft. Når man vet alt dette må man anerkjenne den store verdi av hennes religiøse erfaring i mystikken. Hun var et religiøst geni og askese var for henne som for mange andre bare et middel til å opnå en større sjelsrenhet.

Er ikke igrunnen alle sjeler kallet til hellighet? Bare visse moderne mennesker av et middels religiøst nivå har liten eller ingen sann kjærlighet til Gud. Deres kunnskaper omfatter 6—7 livsprinsipper, og de laver sig sin egen religion, støttet på nogen ytre regler. De påstår å være fornøiet og forsøker å leve på rett måte og ikke glemme kirken helt — om mulig. Dette er religion efter Lovens gjerninger i det 20de århundre! For slike menn og kvinner er der ingen virkelig utilfredshet med det liv de fører — især om de er optatt med sitt arbeide. Ingen dyp anger eller inderlige bønner! Ingen ivrige ønsker om at den Hellige Ånd må hjelpe dem til å nå et høiere mål som står over en liten egocentrisk moral. Bunner er bare forfengelighet og hovmod, og de tenker ikke på annet enn på det ansikt de ønsker å ha overfor verden — på hvad medmennesker har å si! Uten å tenke dypere på sitt hjertes forhold til Gud. Er det da underlig om slike mennesker ingen forstår av mystikken? Det er nærmest vantro eller en passiv tro uten løftning. En religiøsitet som hindrer sjelen fra sin vidunderlige vekst som Gud har bestemt for den for at den skal blomstre. Idet jeg skriver disse linjer kan jeg ikke la være

å tenke på en hel del ungdom som blir opdratt således, i denslags lettvinnt religion, likegyldig og praktisk. Mange foreldre tror at de handler riktig når de ikke utøver nogen religiøs innflytelse på sine barn. De nøier sig med å stimulere deres talenter og lyst til studium, deres forstand og logikk. Alt dette er bra nok. Men dersom bare disse egenskaper blir utviklet, vil vi komme til å nyde dem på en mer eller mindre nyttemessig eller estetisk måte, hvorved sjelen ikke blir det som den burde vært. Den kommer til å mangle den nødvendige gjæring som former personligheten og gir hele dens moralske verd. Jeg vilde gjerne erindre om Paulus' dype ord til Efeserne, i sin kamp for religionen, V, 9: «Thi I var forðum mørke, men nu er I lys i Herren, vandre som lysets børn!»

Religionens sjel — kjærligheten, som fører til barmhjertigheten og til den sanne kristne mystikk, er dessverre ennå ikke kraften, målet og den sanne livsoppgave for menneskeheten.

I «De Helliges Saga» gjør Sigrud Undset oss fortlølig med flere norske helgener som vi kan være stolte av. Dette er et verk som på en storartet måte øker kunnskapen om vår kultur og historie ute i verden. Det er å ønske at en så kunnskapsrik og berømt penn som Sigrud Undsets vilde ta op arbeidet å vise vårt publikum verdien av de store kristne mystikere, hvis store betydning for religionen og moralen har vært ivrig understreket i disse siste år av en forfatter som selv ikke tilhører noget religiøst samfund, den store filosof Henri Bergson.

O. Thrap-Olsen.

Forfølgelse i Irland = og en protest.

Mens det protestantiske mindretall — etter eget utsagn — nyter fullstendig religiøs og borgerlig frihet i den irske fristat, er der utbrudt antikatoiske fiendtligheter i provinsen Ulster, som stadig er engelsk. Fanatikere har organisert en planmessig terror imot katoiske borgere, særlig mot vergeløse arbeidere og mindre kjøbmenn, og man søker på alle måter å berøve dem de økonomiske eksistensmuligheter. I Belfast har der vært blodige optøier mot katoikkene — en kvinne er drept og mange mennesker hårdt såret av slag eller skudd. Butikker er blitt plyndret og i mange katoiske beboelseskvarterer er der kastet bomber som har ødelagt hjemmene. Politiet har måttet rykke til beskyttelse med panserbiler — og alle prosesjoner el. l. offentlig utslag av katoisk trosniv er blitt innstillet inntil videre, da de vil medføre livsfare for deltagerne.

Biskopen i Down og Connor, Dr. Mageean, har sendt en skrivelse i de skarpeste former til den britiske statsminister Baldwin, hvori han gjør den nordirlandske regjering ansvarlig for de blodige katoikkforfølgelser og hvori han fordrer en nøie undersøkelse av utskeielsene i Belfast.

Biskopen henholder sig til en lov av 1920, som innrommer alle deler av befolkningen religiøs likeberettigelse og påstår at i alle Nord-Irlands seks grevskaper nektes katoikkene ethvert spor av rett og frihet. Videre skildrer

biskopen den måte hvorpå katoikkene i Belfast blev terrorisert av pøbelen. Under gatens løsslupne lidenskaper har katoikkene, kun iført natt-tøi måttet flykte for å redde livet. En mor med sitt to dager gamle barn på armen blev kastet i gaten og selv for gamle krigsdeltagere har pøbelen ikke gjort holdt. De blev med makt drevet ut av sine hjem; deres innbo har man brent. Alt dette har gått for sig i påsynet av den britiske krones beveggede stridskrefter. Den ennå ufullstendige liste over de fra sine hjem fordrevne familier anføres til 1903 menn, kvinner og barn. Fordrivelsen varte endog etter at erkebiskopen hadde protester hos statsministeren, Lord Creagavon.

De irske katoikker — så slutter biskopen — har rett til å leve i sitt hjemland og å tjene sitt brød der. Denne rett er blitt krenket. Stillingen er uholdbar. En undersøkelse for en upartisk dømstol er tidens tvingende fordring. På vegne av min menighet ber jeg Dem å sørge for dette.

Tilbake til Frankrike.

Fru Valborg de Navacelle, som i en menneskealder har ydet den katoiske Kirke i Norge store tjenester og i de siste år har hatt fast bopel i Oslo, er nu reist tilbake til sitt fedreland.

Blandt de mange fremmøtte på Østbanestasjonen mandag, bemerkedes hs. høiærværdighet biskop Mangers, mgr. Irgens og pater Lutz.

Mariakirken i gamle Oslo.

Da jernbanen for en tid siden skulde grave en mindre skjæring for et nytt spor like nord for Lovens gamle utløp støtte den plutselig på en gammel kirkemur. Arbeidet på sporet blev stanset og arkitekt Gerhard Fischer blev tilkaldt. Med assistanse av sine gamle arbeidere, bl. a. Andersen, har han nu avdekket endel av det som står igjen av middelalderens Mariakirkes vestfront. Denne er 32 meter bred og viser en kraftig gråstensbygning med frihugne kleber-hjørnestein. I det nordre hjørne av vestfronten er avdekket et gravkammer, muret ned under gulvet. Som et tversnitt i jordbakken kan sees kirkekulvet — store munkesten. Midt for inngangen sees i jordbakken en gravhelle, slitt av mange føtters trin. Utenfor kirkeveggen er funnet mange gravsteder. Bl. a. er to helt bevarte skjeletter overlevert anatomisk museum. Det ene av disse skjeletter hadde kraniet med alle tenner, skinnende hvite, i behold. Det som er bevart av nevnte vestfront er murens såle og hovedmurene i ca. 1,80 meters høide. Selve kirkeskipet må ha ligget betydelig høiere enn strandbakken som kirken er bygget på.

De katoikker som har lyst til å se denne interessante levning fra Oslos middelalder før den fjernes av jernbanens vedkommende, bør benytte anledningen nu. Man går inn gjennom porten til veisporet i Bispegaten. Formannen på lessetomten, hr. Gundersen vil kunne gi rettleiding om hvor ruinen ligger.

Br. Frans.

Spørsmål og svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, mgr. Kjelstrup i Kristiansand, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse).

Kulturkamp.

Spørsmål: Hvorfra skriver uttrykket «kulturkamp» sig?
H. L.

Svar: Ordet «kulturkamp» er et slagord som blev formet av den navngjetne Berlinerprofessor Rudolph Virchow (f. 1821, d. 1902) for å rettferdiggjøre den kamp Bismarck førte mot den katolske Kirke, etterat han i to seierrike krigene hadde slått de katolske stormakter Frankrike og Østerrike til jorden. For jernkansleren gjaldt det å underbygge det i Versailles skapte keiserrike med en nasjonal, av regjeringen avhengig kirkelig organisasjon. Selvsagt kunde den katolske Kirkes overhyrder umulig gå med på en sådan nasjonalisering av den Kirke som efter sitt vesen er en universell frelsesinstitusjon, av Frelseren selv stillet under den romerske biskops ledelse. Slag på slag blev så rettet mot katolisismen. I 1872 var allerede Jesuitene blitt fordrevet, og ved klosterloven av 31. mai 1875 (en av de beryktede mailover) blev også alle religiøse ordener landsforvist som ikke beskjeftiget sig utelukkende med sykepleie. Da de katolske biskoper ikke vilde bøie sig for de nye lover, blev de rklært for avsatte — de mest fremtredende endog fengslet.

Nu da vi kan se tilbake på kulturkamper i flere land (Frankrike, Portugal, Mexico t. d.) og — efter alt å dømme — står overfor en ny kulturkamp i Tyskland, kan det ha sin interesse å se hvordan denne første kamp mot katolisismen i kulturens navn artet sig og avsluttedes.

I året 1881, da kulturkampen hadde herjet i en årrekke, frembød den katolske Kirke i Preussen et uendelig trist bilde. Av 4627 sogneprester og 3812 kapellaner i Preussen manglet ikke mindre enn 1125 sogneprester og 2645 kapellaner. Helt uten sjelesørgere stod 601 menigheter med 646000 sjeler, og halvt forlatt var 584 menigheter med 1 501 000 sjeler. Hvor var prestene? De var dels i fengsel, dels landsforvist.

Av biskopene var i fengsel eller i landflyktighet: erkebiskopene av Köln og Posnan, biskopene av Münster, Paderborn og Trier samt hjelpebiskopen av Gnesen-Posnan. Alle disse biskoper blev tillikemed fyrstbiskopen av Breslau og biskopen av Limburg av satt fra sine embeder. Husundersøkelser, konfiskasjoner, landsforvisninger og arrestasjoner hørte flere år til dagens orden. Allene i de første fire måneder av 1875 blev således ikke mindre enn 241 katolske geistlige, 136 katolske redaktører og 210 katolske borgere dømt til veldige pengebøter for offentlig å ha forsvart sin kirkes sak mot de falske anklager som rettedes mot den.

Disse tall taler et tydelig sprog. Da Bismarck omsider så at intet nytt, måtte han bøie sig, og Kirken fikk sin frihet tilbake. Han måtte med beskjæmmelse innrømme sannheten av den berømte franske statsmann Thiers's uttalelse: «Både som statsmann og borger har jeg alltid funnet at en strid med den katolske Kirke bare bringer ulykke over et land og fører til et ydmygende nederlag».

Det ansette katolske blad «Kölnische Volkszeitung» skrev følgende interessante og lærerike ord om denne første kulturkamp: «Kulturkampen var vår lykke — så himmelropende urettferdig den enn var. Likesom mangt et menneske i en hård livsskole utvikler sine edle anlegg, mens den som bare har sett gode dager ingenting duger, således har det vært til vår fordel at vi blev grundig undertrykket og mishandlet. De goder man holder på å tape lærer man å sette mest pris på. Hadde den morske rikskansler efter keiserrikets grunnleggelse skjemet oss bort ved å begunstige oss, da vilde muligens en sump ha dannet sig der hvor der nu blomstret et rikt religiøst liv. Engang var martyrernes blod Kirkens sæd Måtte den guddommelige pedagogikk ikke så snart finne det nødvendig å la slike lidelsesår komme over oss».

Dette var altså den første såkalte kulturkamp. Hver gang slike trengsler rammer vår hellige Kirke, må vi minnes Kristi ord: «Har man forfulgt mig, skal man også forfølge eder, ti disippelen er ikke over Mesteren».

K. K.

Herhjemme.

Mariakongregasjonens «muntre aften» bringes i erindring. Der blir megen og god underholdning og etterpå selskapielig samvær med servering av forfriskninger. Det utmerkede formål — St. Olavskirkens oppusning — taler forøvrig for sig selv.

Se forøvrig annonsen på 3dje omslagsside.

Og vel mett alle!

og derute —

MEXIKO.

Den mexikanske president Cardinas har utstedt en ny lov om statens konfiskering av Kirkens eiendommer. Loven støtter sig til § 27 i den mexikanske forbundsforfatning som tillater denne konfiskering hvis det finnes å være påkrevet. Den nye lov dekreterer at all kapital som tilhører kirker, klostre, biskoper og seminarier skal inndras som statseiendom — samt at ingen kirke eller religiøs organisasjon må besitte jord eller hus. Cardinas har utstedt denne lov i kraft av de særlige fullmakter som kongressen har gitt ham i desember og et forlydende vil vite at den skal tre i kraft straks.

Imidlertid henholder katolikkene sig stadig til sine rettigheter og i Hidalgo-Pachuca, en av forbundsstatene, har de inngitt en petisjon til den lovgivende forsamling med anmodning om å få kirkene lukket op igjen til bruk for gudstjenestene. Petisjonen støtter sig til forfatningens § 39 som fastslår folkesuvereniteten samt til § 8 og 9 som tilstår petisjon- og forsamlingsrett. Ennvidere fastslæes det at regjeringsdekretet av 1. aug. 1934, som kun tillater en prest for 50 000 innbyggere, ikke svarer til folkevilljen og derfor bør forandres — samt at kirkenes lukning også er lovstridig for slett ikke å tale om at dette i ennu høiere grad gjelder bortfjernelsen av de kostbare liturgiske bruksgjenstander og kirkenes avendelse til profane formål.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri. Telefon 10 877. Oslo.